

ABONAMENTUL

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ an 450 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Ultimul act al Episcopilor noștri

prezentat în persoană nunțului în Viena
de I. P. S. S. Metropolitul Dr. V. Mihályi
de Apșa însoțit de PP. SS. LL. Dr. D. Radu
și Dr. V. Hossu.

Nr. 6200/1912.

*Esclentissimului și Reverendissimului Domn
Domn Rafael Scapinelli de Leguigne
arhiepiscop de Luodicea, nunțiu apostolic.*

Vienna.

Esclentissime și Reverendissime Domnule
Arhiepiscop, nunțiu Apostolic.

II.

Nici aceea nu o putem răcea, că în
bulă se spune despre parohiile Budapesta,
Macău, Oradea mare rutenă, precum și
despre parohiile separate din arhidieceza de
Alba-Iulia și Făgăraș, că deși sunt departe
de teritoriul diezezei de Hajdudorogh, totuș
fiindă credincioșii lor aproape toți vorbesc
ungurește, în mod foarte oportun se alătură
și se împreună noii diezeze. Dacă așadar
parohii atât de depărtate, neobstând defectul
continuității teritoriale, se unesc noii die-
zeze din acel simplu motiv, că credincioșii
toți ori aproape toți, vorbesc unguerește, noi
nu putem pricepe, pentru ce parohiile, a
cărora credincioși toți, ori aproape toți, vor-
besc limba românească și cari sunt mai
aproape de diezezele, de cari se dismem-
brează, — ar trebui să se deslipească de
diezezele lor proprii?

Afară de aceea, este lucru foarte de
temut, că dacă parohii atât de depărtate de
scaunul episcopesc a noii diezeze se ală-
tură ei din simplul motiv, că credincioșii lor
vorbesc unguerește. — pe noi și diezezele
noastre în continuu ne amenință primejdia
de a pierde pe venitor o parohie sau alta
sau și mai multe, în cari credincioșii vor
învăța pe venitor limba unguerească; și în
forma aceasta parohiile noastre sunt expuse
la turburări vecinice.

2. În buletul pontifical date cu ocazia
dismembrării unor parohii dintr-o dieceză
și incorporării lor în altă dieceză, totdeauna
s'a făcut mențiune și de bisericile filiale, cari
au să se dismembreze, respective să se in-
corporeze. Așa p. e. știm, că s'a făcut în
bula „Imposita humilitatis nostrae” dată de
Papa Piu VII de fericită amintire, în anul
1823, când s'au separat 72 parohii din die-
ceza de Muncăciu și s'au îngremiat diezezei

românești de Oradea mare, pentru că credin-
cioșii lor erau Români; de asemenea în bula
„Apostolicum Ministerium” relativ la înfiin-
țarea diezezei de Lugos, dată în anul 1853
de Piu IX de fer amint. Or, în bula „Christi-
fideles graeci” nu se face nici o pomenire
de filii. Ce este de făcut cu ele? Noi
anume nu credem, că acelea se cuprind sub
numele parohiilor la cari aparțin. Pentru că
dismembrarea parohiilor în cazul de față s'a
făcut împotriva voinței credincioșilor, așa
fiind vorba de un lucru odios, prin urmare are
să se interpreteze strict.

3. Ce privește limba liturgică vetero
greaca a nou-înființatei diezeze, deja mai sus
am pomenit tenacitatea, cu care credincioșii
noștri s'au leagă de limba lor strămoșească,
de limba liturgică românească, aprobată de
Sfântul Scaun Apostolic. Stând astfel lucrul,
va fi de tot greu, ca credincioșii aceia să
parăsească folosinta limbii române. Preoților
li se prescrie un restimp de trei ani, să
învete limba grecească; dar timpul acesta
nouă ni se pare prea scurt, ba de tot insu-
ficient. Se tractează doară de a învăța o
limbă, pe care preoții noștri cândva puținel
au învățat-o în gimnaziu, dar care deja de
mult au uitat-o, o limbă, de care nime nu
se mai folosește în conversarea zilnică. așa,
că preotul, care ar voi să împlinească în
limba aceasta în ordine și conștiințios toate
funcțiunile sacre prescrise, ar trebui ca alt-
mintreni și cu alte pregătiri să o învețe. —
Mai mult! În ritualul grecesc mănecatul, sf.
liturghie și vecernia se cântă, și în ele par-
tea cea mai mare o au cantorii, cari prin
urmare și ei ar trebui să știe deplin limba
liturgică grecească, și tot așa și poporul
credincios, care însoțește pe cantori. Dar
nici dela cantorii noștri, cari nu cunosc ab-
solut de loc limba grecească, nici dela cre-
dincioșii nu se poate aștepta, să învețe vre-o
dată această limbă necunoscută. Și apoi
nime nu este, care să nu vadă, ce pagubă
ar fi aceasta pentru creșterea devoției și
pentru sprijinul vieții religioase.

4. Intre parohiile noastre dismembrate
sunt mai multe, cari sunt prin opide și
orașe cum p. e. Careii mari, Leta (cea ro-
mână) Sătmarul, Giurgeusânmiclașul, Oor-
heiul, cari sunt și sedii protopopești. Dis-
membrarea acestor parohii ar cauza o mare
greutate în administrarea celorlalte parohii
ale noastre din apropiere, fiind lucru cu-
noscut, că orașelele sunt tuturor mai acce-
sibile, și cu ele comunicația este mai ușoară.
La orașelele acestea, cum se întâmplă și
într'alte locuri, din regiunile învecinate re-
mase nouă, în continuu incurg credincioșii

români, grija sufletească, a cărora nu se
poate încredința, decât preoților de naționa-
litatea proprie. Afară de aceea în Careii
mari, Leta și Sătmar se află câte două pa-
rohii, dintre cari una este românească, iar
cealaltă rutenă, sunt două case parohiale
cu venite proprii; pe deasupra, în Careii
mari și în Sătmar se afla școli gimnaziale,
în cari noi avem catedre de limba româ-
nească, cari sunt supuse iurisdicției Ordina-
rilor noștri; în Giurgeu ce e drept e o sin-
gură biserică greco-catolică, dar aceea s'a
zidit din contribuția benevolă a credincio-
șilor români și a parohiilor districtuali și are
mai multe fundații votivale, a căror capital,
amăsurat literelor fundamentale, constituie
proprietatea eschizivă a bisericii greco-cat.
românești, și are și o casă parohială cu in-
ternat anume pentru tinerimea greco-catolică
românească. — în sfârșit școlile gimnaziale
mai sus amintite, au de an le frecventează
tineri români, nu numai din părțile acelea,
ci și din alte părți, a căror instrucție cate-
hetică nu compete decât preoților români.
Din aceste motive de tot grele, este în in-
teresul cel mai viu al mântuirii sufletelor,
ca mai sus zisele parohii cu bisericile, ca-
sele și școlile parohiale, precum și cu veni-
tele lor, la tot cazul să rămână adnexate și
pe venitor diezezelor noastre. Aceasta este
cu atât mai ușor, căci precum s'a zis, în
Careii mari, Leta și în Sătmar, deja se află
parohii separate pentru credincioșii de ritual
grecesc, cari însă nu sunt români; iar în
alte asemenea locuri, dacă se pare a fi bine,
să se formeze parohii noi deosebit de cele
ce sunt acum.

5. Intre parohiile dismembrate se nu-
mără și parohia Budapesta. Dar parohia
aceasta a fost înființată singur numai pentru
Ruteni și nu și pentru Români ce locuiesc
în ea. Cu ocazia întrunirii din Budapesta,
ținute în cauza înființării noii diezeze, în
ziua de 8 Februar 1912 în aula ministeriu-
lui de culte și instrucția publică, vicariul
general de Strigon a declarat, că își dă în-
voirea, ca amintita parohie să se concedă
iurisdicției noii diezeze; însă ce privește pe
Români cere, ca Sfântul Scaun Roman să
decidă, că oare acești Români încă să treacă
la noua dieceză s'au să rămână cum erau
sub iurisdicția arhiepiscopului de Strigon.
Cu toate acestea în bula „Christifideles
graeci” nu se hotărăște nimic despre lucrul
acesta, prin urmare chestia a rămas în sta-
rea ei de mai înainte, însă totuș ar fi de
dorit, să primească o deslegare definitivă.

6. În memorandumul către Sfântul Scaun
al guvernului regesc ungar, se zicea între

altele, că prin înființarea noii dieceze, diecezele noastre românești s'ar curăți de elementele străine, adică de cele neromânești, așa, că s'ar fi așteptat, ca din înființarea aceea, noi să avem mai mult un argument de îndestulare, decât de amărăciune! La o atare specie de argumentare fie de ajuns să răspundem, că afară de parohiile rutene, precum și afară de parohiile mestecate rutene-române, celelalte toate nu au lipsă de o astfel de curățire, fiindcă chiar după statistica guvernului, sunt cu totul românești, p. e.: în dieceza de Gherla: Botiz, Szafinárudvari, Iosip; în dieceza de Oradea mare: Amacz, Szamosdob, Szatmárzsadány, Nagykolcs, Csegerbagos, Kismajtény, Reszege, Sanislău, Érdengeleg, Érendréd, Mezóterem, Portelek, Vezend, Piskolt, Vaşad, Érkenéz, Leta (cea română), Poesaj; în arhidieceza de Alba-Iulia și Făgăraș: Jacodul românesc, Voşlab, Balintfalău, Csittszentiván, Harțeu, Chibelesântioana, Sânliontîu. În alte locuri, unde uzul familiar a limbii românești a slăbit puțin, totuși toți, ca și în locurile precedente, se mărturisesc de Români și ca atari voesc să rămână.

7. În urmă, să ne fie iertat, să observăm și aceea, că parohii și ceilalți din clerul nostru, numai cu repugnanță și fără voie trec împreună cu parohiile lor la noua dieceză; prin urmare ei au să fie asigurați, că în noua dieceză au să fie îmbrățișați cu aceeași dragoste și bunăvoință, de cari s'au împărtășit în dieceza de mai înainte și că n'au să sufere nimic în distincțiile, privilegiile și drepturile sale.

Aceste sunt, Escellentissime Domnule, durerile și temerile noastre și ale credincioșilor încredințați grijei noastre pastorale; aceste sunt unele dificultăți, de cari se va lăsa ezecutarea bunei, și cari am ținut de cea mai strânsă datorință a noastră, conzi-

derând gravitatea lucrului, să Vi-le spunem Escelenței Voastre, care, primind toate facultățile, sunteți însărcinat cu executarea bunei.

Prin urmare, în numele nostru, și al întregii provincii bisericesti de Alba-Iulia și Făgăraș, privind mântuirea vecinică a sufletelor, prosperitatea stinței Uniri precum și liniștea conștiințelor noastre, preamilit ne rugăm de Escelența Voastră, să binevoiți a ține în suspens ezecutarea bunei, relativ la parohiile deslupite din diecezele noastre, până când aceste chestii foarte grele se vor deslega de Scaunul Apostolic.

Să binevoiți Escelența Voastră etc.

Noul episcop al Lugojului.
Cetim în „Drapelul“ de Sâmbăta:

„Între bubuitul de treasuri și sunet de clopot a luat la cunoștință publicul Lugojan faptul împlinit al numirii noului episcop gr.-cat. român al Lugojului: dr. Valeriu Traian Frențiu.

„Prin aceasta se pune capăt unei stări de neînvișt, care începuse a se instăpâni în timpul ultim în dieceza Lugojului, care la început dovedise atâta răbdare în starea evenimentelor.

„Nou numitul episcop ca bărbat tânăr și fiu al diecezei, primul bănățean de origine pe scaunul episcopesc, cunoscut încă și apreciat de pe timpul când își începuse serviciul preotesc în centrul episcopiei, întâmpină iubire sinceră și încredere devotată la toți credincioșii săi, cari leagă mari speranțe de activitatea ce o va desvolta întru desăvârșirea operei culturale românești inițiată aici de antecesorii sei.

„Ca bănățean cu întinse înrudiri și în cercurile bisericești gr.-or. române, va fi primit cu dragoste de toți românii din aceste văi și plaiuri, în convingerea, că va contribui la

cimentarea păcii confesionale între fiii celor două confesiuni ale bisericești românești.

„Sunt vremuri grele, când toți trebuie să fim una și tocmai de aceea mai mult ca ori și când avem trebuință de răgazul binefăcător al păcii confesionale, ca toți fără deosebire umăr la umăr, ca frați de un sânge și un rit să ne putem desfășura puterile întru ridicarea și mărirea neamului românesc din starea umilită în care ne aflăm.

„Convinși, că va satisface toate așteptările izvorite din gând curat și inimă curată a credincioșilor și conaționalilor sei, îndrumător luminat fiind al neamului său în aceste zile de restriște, salutăm pe noul arhiepiscop dr. Valeriu Traian Frențiu pe scaunul episcopesc al diecezei de Lugoj, strigându-i:

„Între mulți ani stăpâne!

„Binecuvântată fie lucrarea ce ești chemat a săvârși în mijlocul nostru întru mărirea lui Dumnezeu și gloria neamului românesc!“

Corespondințe.

Scrisoare din Budapesta.

Decembrie 1.

(M.) Cine n'a urmărit cu o deosebită curiozitate desfășurarea evenimentelor din Balcani? Și care suflet nu s'a cutremurat pe o clipă, în fiorul unui presimț parcă automat — cu ochii la nesigurauța amurgului de mâne? — S'au pornit așa deodată, pe neașteptate — și cu atâta deziântuire de patimi, încât faptul aievea, real te luneca într-o crâncenă nedumerire. Cum? Cine ar fi putut crede? În veacul luminii, căci în ala trăim — ne place a spune, — în veacul conferințelor de pace, făimoasa și pretinsa

FOIȚA.

S'aude vântul...

Liei.

S'aude vântul cum se'nartă culcându-și
[doinele târzii...
Tu stai sub pulberea de tampo cu gândul
[pe cărări pustii,
Tu stai la foc, strângând în brațe sicriul
[unei dulci păreri
Ș'nfiorat culegi cu ochii lumina clipelor
[de ieri,
Când sfada crengilor și ploaia ce-ți sfarmă
[picuri de ferești
Îți tot vorbesc par'că de-o toamnă trăită'n
[farmec de povești...

T. M.

„Ave Maria“.

După F. X. Wetzel. Trad. de I. Belu

2. Ceeace ești plină de dar.

Străjile de noapte din Spania poartă numele de „serenes“, deoarece nu numai dau de știre, câte oare sunt, ci și ce timp este. Și fiindcă în țările sudice cerul e mai mult senin, — „sereno“ — de aici numirea lor. Îndatăce se întunecă, străjile încep cir-

culația în sus și în jos pe dinaintea casei comunale, având în mână fiecare câte un feșnic. Decăteori bate ceasul încep o cântare, care se sfârșește cu cuvintele „Ave Maria purissima!“ — „Bucură-te Vergură Precurată!“ Revoluția spaniolă dela 1868 se pare a fi șters datina aceasta, dar o vedem reînviată la 1874. Când după un interval destul de lung, au cântat iarăș „Ave Maria purissima“, s'a produs o bucurie nemaipomenită. La auzul acestor vorbe au năvălit oamenii pe strade, au sărutat pe străjuitori și i-au încărcat cu fel și fel de daruri.

Dar nu numai noaptea, ci chiar și ziua se poate auzi prin unele sate și orașe din Spania frumoasă formă de salutare: „Ave Maria purissima“, la care răspunde: „Sin peccado concebida“ — ceeace ai conceput fără păcat“.

„Preotul unui sat din Spania a învățat băeții, că decăteori vor auzi pe cineva injurând, să se roage: „Ave Maria purissima!“ S'a întâmplat odată, că trecând un căruș prin sat i-s'au oprit caii, n. mai vrând să tragă. Omul ca să-și stămpere năcazul a început niște injurături, de te incremeniai auzindu-le, într'acestea s'au adunat băeții satului în jurul lui, și auzindu-l injurând, aducându-și aminte de învățătura preotului au început a se ruga cu glas înalt „Ave Maria purissima“. Rugăciunea copiilor și-a avut efectul, căci cărușul auzindu-i, și-a descoperit capul și s'a rugat și el împreună

cu băeții, s'a trezit, că în loc de injură zice: „Ave Maria purissima!“ și nu a mai injurat mai mult.

Da! *Maria e Fecioară Precurată*, pentru că nici odată nu a fost întinată cu păcat. Toți oamenii au moștenit păcatul strămoșesc, dar Maria și de acesta a fost scutită, căci păcatul original nici pe o clipă nu i-a întunecat sufletul. Iar ea nu a păcătuit niciodată. Sufletul ei se poate asemăna cu o oglindă strălucitoare, de care nu se leagă nici suflarea răutăților.

Însă Maria a fost plină de dar, adică a fost împodobită în modul cel mai desăvârșit cu toate harurile Spiritului Sfânt. A fost dăruită cu atâtea haruri și cu atâta sfințenie, încât gradul perfecțiunilor ei, mintea omenească nu o poate cuprinde. Pentru aceea pe dreptul se numește regina Ingerilor și a tuturor sfinților.

Maria a întrebuințat totdeauna harurile primite și pentru aceea a fost învrednicită tot de mai multe. Toată viața ei, a constat dintr'o mulțime a harurilor sfinte.

Dar Maria a fost plină de dar nu numai pentru sine, ci și pentru noi. Prin ea am primit pe Răscumpărătorul, care e izvorul harurilor, mai departe ea e canalul prin care primim darurile cerești fiindcă toate prin mâinile ei le primim. Prin Maria putem câștiga și darurile celea mai mari. Prin Maria și cu ajutorul ei celea rătăcește află adevărul,

in cultură Europă e în stare să-și piardă săritele într'un moment, de neprecuțat (?)?

Astăzi însă știrile nerecificate, e un gest sarcastic de sfidare în fața oricărui filozofări.

Nu s'au șters din lucrul privirilor noastre înca deplin reminescente e firii și apucăturilor salbatice de odinioară; prețul unei vieți s'a scoborit cu mercurul termometrului; trecând cu ochii peste telegramele cari povestesc tragedia alor mii de inși, lumea merge mai departe, la ordinea zilei...

E lege bagseamă și asta infiltrată în fibrele noastre — la fel cu elementele neinsufiețite, la intervale, înecate oarecum de energiile imenselor materii combustibile — să erumpă din când în când...

Suntem în preajma unei vrăjbi generale — nu mai încapă nici o îndoială. Cei patru regi, într'un avânt de noroc au izbit cu atâta îndrăzneală și izbândă Semiluna, că lor înșiși nu le venia a crede. Numai în forma asta se pot explica în adevăr combinațiile și fantaziile de pripeală ale Sârbiei și Bulgariei — și numai în forma asta, ecurile încăpăținate ale presei amintirilor la ținuta și drepturile României — cu permisia de-aș bate joc chiar și de Monarhia noastră.

Sunt încheiate câteva săptămâni și tot atâtea zile au trecut la mijloc deând Tripla-alianță în persoana Monarhiei au făcut atentă pe Sârbia de-a nu se atinge de Albania și de a renunța dela orice aspirație în visul de-a pune piciorul pe cele două porturi de pe coastele Adriei.

Până astăzi de vre un răspuns pozitiv nu se știe. Autorizatele și moritoarele oficiale țin să aducă la cunoștință, că la caz când Sârbia s'ar atinge de cele două porturi, — armata Austro-Ungariei va fi pusă în acțiune fără amânare.

Și Sârbia a ocupat nepăsătoare Durazzo... și au trecut alte zile la mijloc și din partea celor interesați nici un semn. — Se vorbește de zângăniri tănuite de arme, de ultimatul care a mers spre Sârbia, dar îndărăt n'a mai venit, și alte-atâtea — cari toate nu știu să le primești de bani buni, ori să-ți faci pe lege, că în vraful vuetelor senzaționale ale gazetelor, cari fascinează lumea pe străzi, pe lângă doza de realitate își are partea ei respectabilă — și fantazia.

Fapt care nu se poate tăgădui însă — e că părțile de Miază-zi ale bătrânei Europe, de când cu trecerea celor dintâi cărduri călătoare — se clatină și se sguoie din temelii sub alergarea și încăerarea fulgerelor potrivnice; balastul, care a ținut echilibrul siguranței de până acum, a prins a oscila, — netrecut de veacuri peste creștetul Europei.

Iar, în complicațiile ulterioare, ceea ce ne privește oarecum, fără îndoială e dilema — dacă i permis să-i zicem așa — în care a ajuns Monarhia noastră prin încurcătura cu Sârbia.

Oare să nu-și bănuie Monarhia de pasul făcut, de pasul dela care nu se mai poate trage îndărăt?

A avea cutezanța de-a mai nega, că Monarhia ulterioară a lupecat într'o situație imposibilă fără rezolvire, — ar însemna, că dispui de-o bunăsoară doză de scepticism. Monarhia a fost intradevăr blamată de îndrăznețea sa vecină, prin trăgăturile și prigonitorile konzulilor din imperiul otoman — dar mai mult, cu ținuta curajoasă de-a nu da multa atențiune provocării menționate — lucrul care rezolvit pe cale pacinică i-ar lăsa negreșit o pată pe veșmântul de glorie strălucită.

Reviste.

Răsboiul. După ultimele știri sosite de pe câmpul de luptă se pare, că de odată cu armistițiul se va închia și pacea. Turcia va păstra întreg vilaetul Adrianopolului. Macedonia cu capitala Salonice ar deveni autonomă. Albania și-a declarat deja independența și a și avizat marile puteri de aceasta. Conflictul cu Sârbia încă e pe cale de a se aplană, ales, convingându-se Sârbia, că e zădarnic a se opune independenței Albaniei. Cât pentru portul dela Durazzo, a cărei ocupare Austriei nu-i vine bine, prin întervenirea marilor puteri va câștiga o soluție pacinică. În acest sens să și esplică vizita generalului austriac Hötendorf la București și a generalului Schemua la Berlin. Marile puteri doresc pacea și folosesc toate mijloacele spre a îndemna monarhia Austro-Ungară să nu se turbure pentru svârcolirile nesocotite ale Sârbiei. Monarhia noastră, — zice-se — a luat toate dispozițiile, spre a se asigura în cazul unui răsboiu și amândoi aliații: Germania și România au căzut de acord în folosirea mijloacelor celor mai potrivite pentru menținerea păcii. Mai rămâne de rezolvit chestia compenzațiunei cuvenite României.

cel slab găsește putere, cel fără ocupațiune, capătă aplicare, soldatul scut, păcătosul poacăiață și tot cu ajutorul Mariei obține grație cel osândit

Iată câte o pildă de fiecare.

Celce rătăcește prin Maria află adevărul. Alban Stolz în nemuritoare salucrare intitulată „Salutarea nemărginită” astfel vorbește protestanților: „Oare mai nutrești în sufletul tău o palidă rămășiță din Cultul Mariei înăscut în tine, care să-l fi erezit dela strămoșii tăi, cari înainte de aceasta cu 400 de ani o adoram cu căldură pe Mama Domnului? Dacă reflectezi la acestea cu seriozitate, ți-se pare, ca și când ai auzi o melodie frumoasă, însușită deja din pruncie și dată uitării. Fii tare față de prejudițiile, cari te împresoară din anii copilăriei. Minte creștină, scrutând cu seriozitate adevărul, găsește și aprobă cultul Mariei. Întărește-te și rostește zilnic o „Născătoare”. Și de vei face aceasta numai o lună, vei îndrăgi rugăciunea aceasta atât de mult, încât nu vei înceta a o zice până în oara morții tale.

Acest sfat l-a primit dr. Hugo Lämmer savantul protestant. Insuș el scrie: „Pentru ca să o măresc pe Mama Domnului și ca să-i cer sprijinul puternic într'o cercetările mele științifice, am început a rosti câte o „Născătoare”. Urmarea a fost împărăstirea întunerecului. Căzând în genunchi înaintea celui restignit în singurătatea odăii mele am purtat o luptă puternică cu mine

însumi, între lacrimi și rugăciuni. Și rugăciunea mi-a împărăstiat toate nedumeririle. Și când mai târziu am cercat să intru în sânul bisericii catolice, am avut convingere deplină.

Cel slab primește putere. Cu o ocaziune eram adunați mai mulți artiști compozitori și între ei se afla și vestitul Iosif Háydin. Printre altele a ajuns pe tapet și chestiunea, că în ce chip se pot recăștiga mai ușor puterile slăbite prin munca încordată. Unul recomanda vinul, iar altul societățile vesele. Cerând și părerea lui Háydin acesta a zis: „În locuința mea am o capelă, unde mă retrag totdeatâteaori, când mă simt obosit, ca să mă rog înaintea icoanei Maicei lui Dumnezeu, și mă retrag totdeauna înzestrat cu puteri noi.

Tot prin Maria află aplicare și cel fără ocupațiune. S'a întâmplat în 1889, că un sodal de tâmplar din Dorn-ul Germania a îmbrățișat credința catolică. Lucrul s'a petrecut astfel. Respectivul cu ocaziunea pribejiilor sale prin țări străine, adeseori a convenit cu sodali catolici, dela cari a învățat și rugăciunea „Născătoare”. Imprejurările au fost de atari, că multă vreme nefiind aplicat nicăiri, rând pe rând își prăpădi-se puținii bănișori ce și-a fost câștigat. În lipsa aceasta a rostit mai de multeori „Născătoare”. Imediat după rostirea rugăciunii observă la marginea drumului, o gazetă lăpădată aproape toată zdrențuită.

Atâta a putut descifra, că în M. o calfă de tâmplar află aplicare numai decât. S'a dus acolo, unde de fapt a și aflat. Rugăciunea aceea a rostit-o mai de multeori, până când mai târziu condus de grațiile dumnezeiești a intrat în sânul bisericii catolice.

Ea e apărarea ostășului. În zorile dimineții de 16 August 1870 la Gravelott stăteau în față gata de bătăie ostirile franceze și germane. Soldații își luau unul dela altul rămas bun zicând „la revedere după bătălie, eventual în eternitate”. Deoparte stătea trupa ficiilor de lângă Ren. Se incredințau unul pe altul, să predea salutări iubiților sai, în caz de vor cădea. Unul dintre ofițeri a făcut propunerea, ca sa facă vot, că în cazul acela, că vor scăpa, cu vieța să facă peregrinaj în fiecare an la icoana făcătoare de minuni a P. C. V. din Chevliu. Propunerea s'a primit. Peste puțin armatele s'au ciocnit. A fost o luptă crâncenă. Babuiturile tunurilor se auziau fără intrerupere, pocniturile puștilor se întreceau una pe alta iar gloantele șuerătoare nimeriau în carne vie, stângând o mulțime de vieți. Și după ce s'a strigat „Stai” câmpul era preserat de cadavre. Dar din cei de lângă Ren, cari și-au pus vieța sub scutul Mariei, nici unul nu a murit.

Maria câștigă poacăință pentru cel păcătos. Se prezintă înaintea unui călugăr din Paris o damă, și îi spune, că cunoaște o femeie tină, care în urma poziției ce o

pentru păstrarea neutralității. Și chestia aceasta pare a nu mai întâmpina așa mari greutăți. România se îndestulește cu autonomia Macedoniei sau mai bine cu înființarea unui stat albanomacedonean și cu rectificarea frontierei Dobrogei, dela Silistria eventual Rusciuc și până la Varna. Pretensiunile României sunt sprijinite de marile puteri.

Din camera ungară. La discuția asupra bugetului a luat parte d. deputați români: Dr. Mihali și Vajda, precizând punctul de vedere al partidului național român, privitor la politica guvernului. Ambele vorbiri au fost demne și crudele adevăruri spuse de deputații români a scos de mai multe ori din păciință prezidiul, care pe dl Mihali l'a chemat la ordine.

Remarcăm din vorbirea dlui deputat Mihali:

„Stând așa lucrurile, ori cine se poate convinge, — în legăturile cu evenimentele din Balcani — că ideea națională cucerește pe zi ce merge tot mai mult teren. Este tapt că în urma războiului izbucnit în peninsula balcanică s'a prăbușit un imperiu mare și puternic, care s'a susținut de 500 de ani pe principiul oprimării naționale și sociale. Șovinismul turc a cerut sacrificii fără svârșit dela naționalități, — și acum se prăbușește în fața principiului naționalităților — deși știm că și în timpurile din urmă, Turcia ar fi putut ocoli această soartă, dacă ar fi dat ascultare sfaturile ministrului nostru de externe, cu privire la

respectarea drepturilor naționale ale popoarelor creștine din imperiul otoman. Dar a pierdut ocazia și în fața acestui fapt — țin chiar acum să constat că ideea națională cucerește tot mai mult teren — tocmai în acele state cari sunt constituite din mai multe popoare, și în fața evenimentelor din Balcani, ar fi o datorie imperioasă pentru aceste state ca să scoată învățăminte pentru prezent și pentru viitor, și să silească guvernele ca în acele țări și în deosebi în țara noastră — unde popoarele nemaghiare constituie partea covârșitoare a popoarelor — să se inaugureze o astfel de politică, ca aceste popoare să se simtă bine aici putându-și dezvolta cultura și viața lor economică în mod liber și mulțumitor“.

Iar d. Vajda a spus și mai crâncene adevăruri despre politica de desnaționalizare a guvernului. „Ce sunteți așa inerenți a zis d. Vajda, coaliția a fost și mai inerență și aci un singur om nu-i mai e aici? A vorbit apoi de legea lui Apponyi, de ordinul de catehisatie și a încheiat cu noua episcopie gr-cat. maghiară despre care a zis următoarele:

Dar on. cameră, guvernul nu s'a mulțumit cu atâta nu s'a mulțumit să mențină numai continuitatea șovină, ci — și în ce chip, noi nu putem să știm, — a știut să stoarcă, a reușit la Viena și la Roma — exploatănd bătrânețea sfântului părinte și lipsa de experiențe în ce privește relațiile din Ungaria a secretarului de stat Merry del Val, — a reușit să obțină episcopia de Hajdudorog: episcopie ungurească cu limbă vetero-elină.

Nouă nu ni-se aducea prin acest lucru nici o atingere, on. cameră, pentru că noi înțelegem justele pretenții ale altora și dacă există aievea gr-catolici unguri ori români maghiarizați, ori greco-catolici ruteni, de ce nu li-s'ar da posibilitatea de-a se organiza în cadrele unei episcopii separate. (Mișcare).

Dar on. cameră, ceea ce a cauzat adâncă amărăciune în sufletul popoului nostru, a fost împrejurarea, că guvernul de nobis sine nobis pur și simplu a răpit diecezei noastre mitropolitane și comune curat românești. Măcar, că mitropolia noastră a fost organizată ca unitate prin sfințenia cuvântului regesc, prin Ecclesiam Christi și prin ordin regesc și iată că acum se procedează față de noi, întocmai cum procedează Germania și Franța când e vorba să împărțiască în Africa un teritor, când înjugă vre-o seminție sălbatică; trag pur și simplu o dungă pe hartă și zic: aceștia sunt sălbaticii tăi, aceștia sunt sălbaticii noștri.

Așa a făcut și cu noi guvernul ungar. (Protestări).

E natural, că reacțiunea nu putea să fie alta, decât adâncă amărăciune și adâncă deprimare ce se observă azi în satele românești. Până acum aveam iluzia, aveam credința, că Roma e un razim al conștiinței noastre naționale și că Roma va fi totdeauna o sprijinitoare a culturii noastre naționale. Acum s'a risipit iluzia aceasta, — avem cu o iluzie mai puțin. Dar să nu credeți, că șovinismul ar fi câștigat ceva pe urma acestei împrejurări, ci dimpotrivă, numai idealul nostru națio-

are e foarte expusă înseși acțiunilor lumești. Ce-i drept nu știe, că respectiva în ce stare sufletească se află dar crede, că unele povești nu i-ar strica. Călugărul nu a ezitat. A convenit cu femeia din chestiune, care era membră unui teatru mai mare din Paris. Preotul o înduplecă să se pregătească pentru o mărturisire bună. I a primit sfatul, peste câteva zile s'a mărturisit și s'a cuminecat. Și cu inima plină de veselie și fericire alergă la mamă-sa, care de vre-o patruzeci de ani trăia fără credință, și nu se odihni, până când nu aduse și pe mamă-sa la calea cea bună.

Preotul se interesă, că pe ce cale a pătruns grația dumnezească la inima teatralistei. O întrebă, că se roagă des cătră Maria? — Nu. — Poate ai o mamă credincioasă, care se roagă pentru dta? — O, nu; mama tocmai așa nu se ruga înainte de asta, ca mine. Dar nu ai făcut nimica spre onoarea Mariei? La acestea ti spuse preo-

tului, că tot ce a făcut pentru Maria a fost, că florile și cununile ce le primia pentru succesele de pe scena le trimetea se încununeze cu ele icoana Vergurei. Și zise asta e tot, ce am făcut pentru Maria.

El a câștigă agrafiare celui osândit. Pretendentul Tronului spaniol Don Carlos fu invins de trupele guvernului, iar Don Zavella partisanul lui cel mai credincios ajunse prizoner. Conziliul de războiu l'a judecat la moarte și Zavella încă în zina aceea a fost dus la locul de pierzare. Condamnatul până au făcut calea spre locul unde avea să fie executat se ruga P. C. V. M., roșind mai de multe-ori „Născătoarea“. Soldații erau pregătiți și când a răsunet cuvântul „tintește“, o mulțime de țevi de pușcă erau îndreptate spre inima lui Zavella. Pe când era se răsunet comanda pentru „foc“ a început a suna clopotul de seară. Soldații au lăsat să le cadă armele, oficerul și-a luat chipul de pe cap și cu toții stăteau în

liniște, până-când Zavella a mai ingenuachia încă odată ca să se recomande din nou în purtarea de grije a Mariei lui Dumnezeu. Chiar și mulțimea curioasă se ruga în genunchi. Idata-se încetă sunetul clopotului. Don Zavella era gata să primească moartea, dar în momentul acela un călăreț fălfăind în mână o cărpă albă. Văzându-l mulțimea a erupt în strigăte de bucurie, fiindcă el aducea agrafiarea! Disparând ori-ce dușmănie și poftă de răzbunare Zavella a fost agrafiat.

Iată în felul acesta se adeverește că Maria și pe seama noastră e plină de dar. Drept aceea, să-i cerem ajutor cu încredere în toate năcasurile noastre, zicând „Rugămu-ne ție noi servii tăi și plecăm genunchele inimii noastre; pleacă urechea ta, curată și ne mântuește pe noi cei cufundați în năcasuri și păzește de toată pândirea inimicului cetatea ta, Născătoarea de Dumnezeu“.

Deposit de fabricate de

Linoleu.

LEOPOLD HAAS în Cluj, piața
Mátyáskirály Nr. 11.

Își recomandă următoarele mărfuri: Linoleu veritabil de plută pentru tapetarea pereților; tapete fugative pentru prânzitor; fețe de masă din pânză cerată; ștofe de obdus sofe (otomane); dantele pentru credenț; șurțe de pânză cerată pentru copii și dame. Articlii de gumă, suposite de așternut, cotce, păpuși, piepteni; pălării de piele, șapci (chipie), călcăie de gumă, pantofi, ghete de gimnastică, galoși scl. în asortiment foarte mare.

Adresa e de moment. — Cereți Preț-curent. (41) 26—26

nal a putut să câștige, căci conștiința națională a fost deșteptată și în comune, în cari până în prezent nici vorbă nu putea să fie de conștiință națională și oamenii aceia sunt mai curând gata să-și părăsească vechea religie decât să se lapede de limba lor națională. E foarte regretabil, că în chipul acesta guvernul promovează, în locul păcii, până și în cel din urmă sat din Sătmar, neliniștea și nemulțămirea.

On. Cameră! O chestiune care are martiri nu e o chestiune pierdută. Care a fost prima consecință a bulei „Christi fideles”? Ea a avut ca urmare că comunele, cari au să formeze noua episcopie au simțit nedreptatea ce s'a comis cu ele, și întâi de toate ele au adresat scrisori de protestare autorităților lor superioare. Aceasta s'a întâmplat și în Giurgeu. În tractul protopopesc din Giurgeu s'au adunat multe iscălituri de protestare, cari aveau să fie înaintate metropolitului dela Blaj.

E interesant a se vedea cum a ajuns administrația în posesiunea documentului de protestare din Giurgeu. Avem în Ghimeș un orotopop bătrân, un moșneag de peste 90 de ani, Gavriil Ciobotar. Deodată se pomeneste în casă cu pretorul, însoțit de un jandarm înarmat până în dinți. Pretorul scoate din buzunar o scrisoare, pe care bătrânul Ciobotar o trimisese mai înainte oficiului protopopesc din Giurgeu și întreabă pe bătrânul înspăimântat dacă-i dă voie să o deschidă. Închipuiți-vă acum domnilor, situația bătrânului suprins așa deodată cu vizita pretorului și cu epistola trimisă de el însuși la Giurgeu. (Mișcare.) La aceasta solgăbirăul a desfăcut scrisoarea și astfel a dat de urma scrisorii de protestare, care avea menirea să ajungă la Blaj.

Sfârșitul a fost că au fost țăriți pe banca inculpaților, pentru agitație împotriva confesiunilor și-a instituțiilor de stat, cu toate că n'a agitat nimenea, ci voiau numai să fie lăsați în pace cu legea lor veche și în organizația lor bisericească. Au fost acuzați următorii:

Ilie Câmpean, protopopul român gr.-cat. din Giurgeu, Gavriil Ciobotar protopop nonagenar și notarul tractului protopopesc, Donia-Donescu, tot așa primcuratorul bisericii din Voșlab, Dumitru Blaga, primcuratorul din Lovaș, Ilie Bucur precum și economii din Ghimeș: George și Gavriil Colceriu. Aceștia au fost puși sub acuzație cu toții. Și n'ajunge atâta șicanare, — mai vor să tirească în fața judecătoriei încă vre-o 210 români din Voșlab și 59 de români din Ghimeș.

Președintele (sună): Trebuie să rog pe d-nul deputat să binevoască a vorbi mai respicat, pentru că nu pot urmări, nici cu deplina încordare a facultății mele auditive, ceea-ce spune. Îndeosebi când cește. Binevoii a continua mai tare.

Dr. A. Vaida: Ziarul „Székelység” o fițuică ce apare în Cicsereda, scrie în numărul ei 35 următoarele: „Avem din loc confidențial informația că agitația românească își are deja martirii. Fișpanul Gyalokay a făcut un energic raport ministrului preș. în cauza de notorietate publică și ministrul președinte, la dorința expresă a fișpanului, a și cassat ajutoarele de stat ale lui Ilie Câmpeanu și A. Boeriu, pe motiv că numiții au dovedit o atitudine potrivnică statului. Suntem convinși, că fișpanul Gyalokay nu se va mulțami cu capetele celor doi preoți de frunte, ci încurând va urma și reglementarea exemplară a Ciobotarilor”. (Vii a-probări. Sgomot).

Președintele: Cer liniște!

Dr. A. Vaida: Dacă dv. aprobați lucrul ăsta, apare clar care este starea spiritelor începând dela pomenita fițuică și până în sus la camera deputaților. Dacă e corect așa, dacă asta va să zică pacea, când acesta e tratamentul ce se aplică față de doi protopopi, — deși unul, Câmpeanu, are opt copii și celalalt Donia-Donescu tot opt copii, iar Cibotar e trecut de 90 de ani — că li-se ia ajutorul de stat pentru că în calitate de greco-catolici au voit să protesteze la arhiepiscopul lor împotriva anexării lor la Hajdudorog, dacă e corectă procedura asta, mă bucur foarte mult, căci în felul ăsta vă dați în cel mai plastic chip sentimentele și concepția cu totul pe față, probând afirmațiile mele, că dv. v'ați pierdut simțul de drept.

Noutăți.

Din cauza sfintei sărbători de mână „Intrarea în biserică” numărul proximal Unirii va apărea Sâmbătă la orele îndatinat.

Cursul d-lui prof. Iorga. D. prof. Iorga și-a început cursurile universitare, — la cari după-cum se știe, audiază și prințul Carol, — vorbind despre viața creștinilor din răsărit sub stăpânirea turcească. Savantul profesor, care a scris istoria imperiului bizantin, dovedește pe baza cercetărilor istorice, că e falsă credința, că doară situația creștinilor din împărăția turcească ar fi fost mai rea, ca în alte state. Din contră D-sa dovedește, că sub o sumedenie de raporturi, popoarele creștine au trăit mai bine în împărăția turcească, ca în alte state. Ele se puteau desvolta liber în privința culturală, fără de a li-se pune ceva pedecă. Le era așa de bine creștinilor sub turci, — concludă d. Iorga, — încât foarte mulți dintre ei se făceau turei.

Universitate populară. În seria conferențelor organizate de societățile culturale dela noi, a vorbit d. directorul gimnazial dr. *Ambrosiu Cheșianu* despre Peninsula balcanică. În fața unui numeros public D-sa a schițat originea populațiilor cari locuiesc peninsula, atingând părțile mai însemnate din istoria lor, folosind în scopul acesta și o mapă a statelor din peninsula balcanică. La

sfârșit a proiectat cu ajutorul skioptikonului câteva din orașele principale mai ales Constantinopolul, biserica sf. Sofia ș. a. Conferenței d-lui Cheșianu i-au premers două cântece predate cu succes de D-ra Florea.

Aducerea corpului lui I. L. Caragiale. Cetim în „Seara”: Cu un tren de marș a sosit ieri la ora 10 și 25 dimineața în gara de Nord, un vagon German mortuar.

Vagonul fiind sigilat, iar fractele cu care trebuia însoțit fiind întârziate, șeful gării, nu putea ști cui aparține sicriul.

Cu toate acestea vagonul a fost împins pe linia I. în fundul peronului gării.

Șeful stației București începând cercetării, a aflat din Predeal că în vagonul mortuar se aflau rămășițele pământești ale marelui literat Caragiale.

Vagonul acesta expediat din Berlin acum două săptămâni a fost rătăcit prin diferite stații Austriace, unde s'au pierdut și fractele cuvenite.

Șeful gării, imediat ce a aflat acest lucru a comunicat fiului defunctului Caragiale sosirea vagonului.

După ultimile dispozițiuni luate în consiliul de miniștri, s'a hotărât să se facă marelui nostru prozator funerali naționale.

Sicriul sosit în gara de Nord va fi transportat azi la orele 5 d. a. la biserica Sft. Gheorghe, unde va fi ținut probabil până Joi când se va face înmormântarea.

La înmormântare vor vorbi dnii Take Ionescu, din partea guvernului, Barbu Delavrancea, Al. Davilla, din partea Teatrului Național; un reprezentant al „Sindicatului ziaristilor” și un reprezentant al societății scriitorilor.

Pentru ca publicul din toată țara să poată asista la această înmormântare s'a hotărât să se acorde o reducere de 50 la sută pe căile ferate.

Ciclone. Guvernatorul insulelor Filipine a telegrafat, că un puternic ciclon a distrus la 12 Noemvrie două orașe, numărul celor morți și răniți ar fi 15—17 mii.

Războiul și depunerile. Se știe, că în mai multe părți ale țării, băncile sunt asaltate de public, care logrozit de situația actuală războinică, își ridică depunerile, agravând astfel și mai mult situația financiară, care în timpul de față suferă și din alte cauze. Ar fi datorința forurilor administrative să calmeze și se lumineze publicul, convingându-l, că depunerile nu sunt amenințate nici chiar în caz de războiu, ba mai mult, că conform convenției dela Haga, nici chiar în cazul când o țară ar fi învinsă, n'are dreptul să se atingă de depunerile din bănci ale poporului.

Pentru liniștirea publicului, un ziarist s'a interesat la ministru de finanțe, care i-a declarat, că nu sunt cauze de temere. Adevărat, că trăim zile grele — a răspuns ministrul — dar sunt convinși, că diplomației îi va succede să aplăueze chestia, fără ajutorul armelor. Anză la ridicarea depunerilor însă nu ar oferi nici chiar cazul — ceea-ce nu-i probabil — că situația se va agrava și mai mult.

O mare parte a publicului e de credință, că depunerile zac ascunse prin pivnițele băncilor, de unde în caz de războiu, ar ajunge în mâinile dușmanului. Credința aceasta e fără nici un temei. Adevărat, că scăderea valorilor se simte pretutindenea, dar aceasta-i de-o importanță efemeră. *Pericolul cel mai mare îl oferă tocmai asaltarea băncilor din partea publicului.*

Necrolog. † *Cornel Crișan*, învățător greco-catolic, viceprezident al băncii „Piatra” în Teiuș, după un morb greu și îndelungat, provăzut cu sf. Sacramente ale muribunzilor, în 1 Decemvrie, dimineața la 6 ore, și-a dat blândul și nobitul său suflet în mâinile Creatorului, în anul 38 al etății și 16 al fericitei sale căsătorii. Condolențele noastre nemângâiatei familii!

Rubrică medicală.

Noțiuni de Bio-fiziologie anatomică cu aplicații la igienă.

(Continuare.)

(20)

Până a ajunge aci e un șir lung de schimbări, cari sunt necunoscute. Pasul cel mai înaintat ce s'a făcut în știință în această direcțiune e că sa arătat că nutrițiunea e un fenomen chemic (de sigur foarte complicat) analog, cu acele ce se petrec în lumea anorganică. Odată cu aceste reacțiuni, ce au loc în interiorul fiecărei celule (ceea ce am spus pentru o celulă să poate repetă pentru toate), se naște și o cantitate oarecare de căldură. În organism reacțiunile ce au loc sunt cele mai multe exotermice. Și această căldură produsă prin reacțiunile ce au loc în organism, e căldura, ce o găsim la unele animale. Nu la toate animalele se îndeplinesc același soi de reacțiuni, de aceea nici căldura nu e aceeași la toate. Din punctul de vedere al căldurii corpului, animalele s'au împărțit în animale cu sânge cald, sau cu temperatură constantă, ca mamiferile și pasările, pe când toate celelalte sunt animale cu temperatură variabilă, după temperatura mediului exterior. Să numesc animale cu sânge cald, sau cu temperatură constantă, acele animale ce au o temperatură a corpului lor superioară mediului exterior și care variază în limite foarte restrânse. Pe când animale cu sânge rece sau cu temperatură variabilă, sunt acele animale la cari temperatura corpului lor, este foarte variabilă și direct sub influința temperaturii mediului exterior.

Să vedem, acum după ce cunoaștem cauza ce produce căldura, cum să face, că la animalele cu sânge cald, cu toate schimbările de temperatură a mediului exterior, temperatura corpului rămâne aceeași. Aceasta o face omul în mod conștient și în mod inconștient, în modul următor: Animalul luptă *conștient* contra frigului, căutând un adăpost natural sau artificial, îmbrăcându-se făcând exerciții musculare violente (pentru a produce o cantitate mai mare de căldură internă). Animalul luptă *inconștient* contra frigului producând un plus de căldură prin o supraactivitate a reacțiunilor interne, și pierzând mai puțină căldură prin radiațiune. Această pierdere depinde dela masa de sânge ce să află la suprafața corpului; ei bine, când un animal e supus la o temperatură joasă, să vede, că pielea sa (partea cea mai exterioară a corpului) de vine palidă tocmai din cauza, că vasele sanguine din ea s'au strins și prin urmare vom avea o mai mică cantitate de căldură ce trebuie să radieze în afară. Contra căldurii prea mari animalul de asemenea luptă, atât în mod conștient, cât și inconștient. Conștient animalul luptă astfel: căutând acele locuri, ce au o temperatură mai joasă, nefăcând nici o mișcare și îmbrăcându-se foarte subțire. Inconștient luptă prin o transpirație prea mare, în adevăr sudoarea ajungând la suprafața corpului, se evaporează, și prin aceasta să absoarbe o cantitate de căldură din jurul corpului. La animalele inferioare temperatura corpului e pusă la variațiuni, după temperatura mediului în care trăiește. Temperatura medie a omului e de 37°. La inimă, la picioare temperatura e de 37°, a ficatului e de 38°. Aceasta se explică prin aceea, că diferitele organe să găsească în diferite stări de activitate. La păsări temperatura să ridică până la 40° și ceva. În limitele normale temperatura omului e 37—38°, în limitele anormale sunt între 36—40°.

Funcțiunile de relațiune ale omului.

Principalele aparate ce îndeplinesc funcțiunile de relațiune sunt: scheletul, aparatul de locomațiune, sistemul

nervos și organele de simțuri. Acestea pun omul în legătură cu lumea externă.

Studiul scheletului.

Prin schelet să înțeleg toate părțile tari cari susțin organismul unui animal, adică diferitele organe în raporturile lor naturale. Scheletul omului e format din mai multe părți tari, cari poartă numirea de oase. Oasele, cari compun scheletul omului sunt de trei feluri: 1) oase lungi, 2) oase late și 3) oase scurte. La un os lung distingem, o parte mijlocie numită *diafisă*, și două părți extreme numite *epifize*. La ambele capete ale diafisei, între diafisă și epifiză, e un disc cartilagos, care servă la creșterea osului. Țesutul osos să dispune în oase, în mod diferit.

Țesutul osos în oasele lungi, are aspectul spongios la capete, iar în regiunea diafisei are un aspect compact. În interior e o cavitate medulară, ce conține măduva osului. Oasele late sunt constituite din un țesut osos cu aspect spongios și nu prezintă în interiorul lor o cavitate analoagă cu o cavitate medulară dela oasele lungi. La exteriorul acestor oase țesutul osos tinde a deveni compact, căci ochiurile sale devin din ce în ce mai mici cu cât mergem spre periferie. La periferia oricărui os fie el lung, sau lat, ori scurt, să află o peliță conjunctivă (fibroasă) foarte strâns unită de os și care e numită *periost*. Întregul schelet al omului, se divide în 3 regiuni: scheletul trunchiului, a capului și membre.

Scheletul trunchiului.

Scheletul trunchiului e format din coloana vertebrală, sternul și coastele. *Coloana vertebrală*, Ea formează partea centrală a scheletului, ea susține capul și coastele, de ea să leagă membrele. Ea e formată din 33 de segmente suprapuse numite *vertebre*, cari se asemănă în tășăturile lor generale unele cu altele. E de ajuns să cunoaștem o vertebră, ca să cunoaștem întreaga coloana vertebrală. O vertebră e constituită din corpul vertebrei și un arc posterior numit *arcul neural*.

Astfel între arc și corp este un canal numit canalul vertebrei. Pe lângă aceste părți să mai găsească și altele. O prelungire posterioară ce poartă numele de *apofeză spinoasă* și alte două prelungiri laterale numite *apofeze transverse*. Vertebrele sunt legate între ele prin niște discuri intervertebrale cartilaginoase. Vertebrele pe lângă aceste discuri mai sunt legate între ele prin adevărate ligamente și articulațiuni, astfel fiecare vertebră prezintă patru suprafețe de articulare, două superioare și două inferioare. Suprafețele de articulațiune superioare se articulează cu suprafețele de articulațiune inferioare a vertebrei imediat superioare. Canalele tuturor vertebrelor formează în totalitatea lor canalul rachidian ce protejează măduva spinării. Coloana vertebrală să împarte în 5 regiuni 1) cervicală cu 8 vertebre, 2) regiunea dorsală cu 12 vertebre dorsale, 3) regiunea lombară cu 5 vertebre lombare, 4) regiunea sacrală cu 5 vertebre sacrale și 5) regiunea cocigiana cu 4 vertebre cocigiane. Vertebrele cervicale au un corp mic cu un arc neural și alte trei apofize, însă la baza apofiselor transverse se găsește câte un orificiu prin care trece artera vertebrală. Prin urmare vertebră cervicală *atlas*, prezintă părțile caracteristice ale unei vertebre afară de corp, ea să articulează cu craniul în două locuri, ca toate celelalte vertebre. A doua vertebră *axis* prezintă un corp care să prelungeste în sus în forma unei apofise numită apofiza odontoidă și care ține loc de corpul atlasului. În jurul acestei apofise odontoidă capul execută toate mișcările sale.

(Va urma.)

Dr. V. Hăncu.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Gajia**, profesor.
(Continuare).

Pe Carol l'a suprins spusele aceste.

— Samsariu de cai? Ha, — ha! Acum înțeleg pentru- ce are admiralul așa cai frumoși. Oficerul lui e samsariu de cai, — ce lucru minunat! Pardon d-le marquis. Așa-i că nu te superi pe mine?

— Ne-am cunoscut pentru prima oară în Chatillon, unde marquis-ul Riviere în numele stăpânului cetății, a primit cuviincios pe tatăl Maiestății Voastre. Acolo Pam cunoscut și pe samsariul, rugându-l ca pe seama mea să-mi procure niște cai frumoși și pentru aceea a fost dus.

Carol îl privea încă tot vesel pe Marquis.

— Te pricepi d-ta de opotrivă la imanuarea a ori-ce fel de armă?

— Dacă Maiestatea Ta nu pretinde mult m'ași pricepe mai bine la ținta cu pușca, zise Hugo.

— Bine! D-ta vei fi mâne al patrălea la vânatoare. Mâne după prânz te și aștept la curte.

Ținărul s'a complimentat frumos și s'a depărtat din grădină, mirându-să că principele a primit invitarea regelui.

O vânatoare și urmările ei.

Nici nu se poate închipui un contrast mai mare ca și care era între Henric, principele de Lotharingia și Bastard Angouleme. Fratele mașter al regelui era un om subțirel și înalt. Privirea îi era astută. În același timp era cel mai nepotincios om prințul Angouleme. Dacă la curte se pregătea ceva plan periculos, între autorii aceluia de bună seamă era și Bastard. La îndeplinirea planului însă, se ferea de ori-ce rol.

Balafre era tocmai din contră. Avea un curaj cutezător era un bărbat robust și o dexteritate deosebită în imanuarea armelor. În Franța era privit de cei mai buni luptători. Cutezanța lui a devenit proverbială. Cu toate că era doritor de glorie și renume, mai plăcea să se laude cu meritele lui. Naturelul lui înflăcărat de multe-ori îl făcea furios.

Între aceste două naturele deosebite trebuie se căutam deosebirea între Angouleme și prințul Guise. Angouleme însă se nizea să apară tot mai vesel și nepăsător înaintea lui Guise.

Când societatea vânătorilor înspre seară, a ajuns la marginea pădurei, și-au dat caii în mâna al lor doi servitori, iar ei sau dus în pădure. Purtau căput și pantaloni simpli de piele, ca să fie scutiți de spinii tufelor prin cari treceau Guise și Riviere afară de cuțitele de vânat nu aveau altă armătură la ei. Cei doi Valvis însă aveau la ei și două sabii bine ascuțite, pe cari Carol le-a luat de pe păretele unde se păstrau armele.

Intrând în pădure a încetat între ei ori-ce conversație. Până la un timp au înaintat pe poteca, ce împărția pădurea în două. Regele s'a oprit mai de multe-ori.

— Aici să ne despărțim! Noroc!

Zicând aceste și aruncând o privire pe Balafre regele s'a dat în lături din drum și

însoțit de Riviere s'a depărtat departe în tufășul stufos.

Guise și Angouleme s'au depărtat în altă parte.

Guise cunoscând bine pădurea și poziția ei a plecat înainte, unde știa că odihnesc cerbii și căprioarele. Fără se privească îndărăpt s'a depărtat și n'a zis nici un cuvânt. Se făcea că nici nu observă pericolul, dar în realitate grija și urmărirea tot pașul lui Bastard, care îl urmărea ca un tigrul.

Bastard urmându-l și-a pus mâna dreaptă pe sabie și îl privi în spate să aște locurile unde voia să-l străpungă. Slăbiciunea lui însă i-a cauzat mare pedecă. În spate nu va succeda să-l străpungă, îl va răni numai, fără să-i cauzeze moartea. În cazul acesta va fi espus furiei prințului, care îl va ucide cu pumnalul de vânatoare.

Și-a luat mâna de pe sabie și și-a adunat nou curaj. Faptul, că regele i-a spus să se arșească omorul, căci la eas contrar el va fi ucis l'a îmbărbătat iarăși. Și-a grăbit pașii. Ajunse în nemijlocita apropiere al lui Henric și și-a scos sabia. Atunci prințul s'a oprit repede, s'a întors, a văzut sabia scoasă în fața posomorită a ucigașului și s'a iritat peste măsură.

S'a oprit și celalalt și era speriat ca păcătosul prins în flagrantum delicti.

— Sabia scoasă? Ce-i aceasta? l'a întrebă principele, vorbind aspru.

Bastard și-a plecat ochii, s'a cutremurat în întreg trupul și n'a putut zice nici un cuvânt.

— Fața îți seamănă ca a unui demon, a continuat Guise. Toate trăsăturile feței parcă exprimă: „Ești un om de nimic, eu sunt un ucigaș!“ Vorbește pentru- ce voiești se mă ucizi? De ce voiești se mă străpungi pela spate? Pentru- ce măi nimernicule?

Bastard gemea. După- ce tăcea n'a voit nici să recunoască, nici să nege nimic. Și-a scuturat iritat capul.

— Vorbește nimernic ce ești? Zi ceva ori te fac fărîmă!

Și în realitate, umerii lui Balafre tremurau sub mâinile uriașului Angouleme.

— Pardon, — nu eu am pădădit la vieața d-tale, — ci un altcineva!

— Pfoj, ucigaș plătit! Ieși cu farba! Cine te-a făcut să fii călăul meu?

— Nu mi permis să-ți spun.

— Nu-i permis? Atunci îndată te străpung — zise scoțindu-și pumnalul de vânatoare.

Angouleme, văzu fierul strălucitor a prințului și genunchii i-au început să i-se înmoaie.

— Lasă la o parte răspunsul! Aceasta mi-ar fi moartea.

— Atunci spune-mi repede! Aceasta mi-ar fi moartea.

— Atunci spune-mi repede! Apără-te!

— Se spun? Nu, nu voiesc să mor!

Dacă îți tradez dușmanul îmi cauzez moartea și dacă nu-l tradez mă voi lupta cu d-ta, deci tot e sigură moartea mea. Îți spun, că Carol mi-a demădat să teucid.

— Pentru- ce?

— Pentru- că voiești să iai în căsătorie pe Margareta.

— Oh, lume urgăsită! Regii îșiucid pe cei mai buni pretini, se lipsesc de cei mai puternici stâlpi ai patriei.

În minutul acesta a răsturnat trîmbița regelui.

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Cultura Creștină“ revista profesorilor de teologie din Blaj, Nrul 18, cu următorul cuprins:

Redacția: Executarea bullei „Christi, fideles“. — **Dr. Ioan Sâmpăleanu:** Autonomia noastră bisericească (I). — **Dr. Victor Macaveiu:** Critica biblică modernă și învierea lui Isus Hristos (V). — **Dr. Ioan Bălan:** Introducerea limbii române în biserică. — **Senior:** Note mici asupra cultului divin (Scrisoare IV). — **Cronică:** Pictorul Smigelschi (m.); O nouă constituție papală (ar.); Francmasonii în anul 1911 (ph.). — **Cărți și reviste:** Dr. Iacob Radu: „Biserica sf. Uniri din Tâmpăhaza—Uifalau“ (ar.); Dr. Ioan Rațiu: „Din trecutul meseriilor și negoțului în orașul Blaj“ (ar.); Cărți intrate la redacție. — **Telefon.**

În Tipografia „Aurora“ A. Todoran din Gherla, a apărut și se află de vânzare: cea mai nouă carte de rugăciuni, intitulată: *Scara cerească* carte de rugăciuni și de învățături creștinești. Intocmită pentru toate trebuințele sufletesti ale credincioșilor. Din cărțile rituale ale bisericii greco-catolice, și din mai mulți autori de **Dr. Victor Bojor** profesor de teologie. Cu permisiunea Prea Ven. Ordinariat episcopesc de Gherla Nr. 2782—1912. Aceasta carte se estinde pe 12 coale de tipariu, adecă pe 384 pagini; e bogată nu numai în rugăciuni potrivite pentru ori care creștin drept credincios, ci și în o mulțime de învățături foarte folositoare pentru ca să se înțeleagă însemnătatea și trebuința deosebitelor deprinderi religioase și de evlavie, pe cari trebuie să le săvârșim cu statornicie, ca niște creștini adevărați.

Cuprinsul cărții de rugăciuni: „*Scara cerească*“ Introducere: Despre rugăciune I. Rugăciuni de dimineață. (Învățătură. Rugăciuni). II. Meditațiuni despre lucrurile cele din urmă ale omului, în număr de 7, pe fiecare zi din săptămână. III. Rugăciuni de saia (Învățătură. Rugăciuni). IV. Unele cântări la Mănecat (Utrenie). V. Rugăciuni și cântări la s. liturgie (Învățătură despre sf. liturgie. Rugăciuni, ectenii și cântări). VI. Unele cântări la Insărat (Vecernie). VII. Taina Pocăinții (Învățătură generală, 3 meditațiuni despre răutatea păcatului, rugăciuni înainte de ispitirea conștiinții, Ispitirea conștiinții — cât se poate de amănunțit; datorințele înainte de mărturisire, când te mărturisești, după mărturisire. Rugăciuni după Mărturisire: Psalmi penitențiali.) — VIII. Taina preasfintei Cuminecături. (Învățătură, rugăciuni). IX. Devoțiune către D. N. Isus Hristos). X. Devoțiune către Preacurata Fecioară Maria. (Învățătură despre evlavie, ce trebuie să o nutrim către Maica D-lui, Paraclisul). XI. Devoțiune către Ingeri. (Învățătură despre Ingerul păzitor, Canon...) XII. Devoțiune către sfinți. (Învățătură, Canon, rugăciuni...) XIII. Rugăciuni pentru cei morți. (Învățătură, rugăciuni). XIV. Cântări la înmormântare. (Câteva cuvinte despre priveghiuri, cântări). XV. Rugăciuni ocazionale, (24 de rugăciuni la tot felul de ocaziuni...) XVI. Rugăciuni diverse (10 rugăciuni). XVII. La cununie. (Învățătură despre sf. Taină a căsătoriei; unele părți dela rândueala Cu-

nuniei). XVIII. Tropariile, condacele și irmoasele sărbătorilor. Cuprinsul. Prețul: în legătură simplă 1 cor. 10 fil., legată în pânză 1 cor. 80 fil., legată în piele fină cu copcii 3 cor. 40 fil., legată în catifea fină cu copcii 5 cor. 80 fil.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5'40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela **Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj** cu prețul 9'50 cor.

Verbele auxiliare: sunt, am, voiu, de *dr. Octavian Prie* profesor gimnazial în Blaj. Se poate comanda la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj. Prețul 60 fil + 5 fil. porto.

Proprietar-editor: **AUREL C. DOMȘA.**
Redactor respons.: **AUGUSTIN GRUIȚIA.**

AVIZ.

Casa din strada Sâncelului a lui *Lederer Károly* se vinde din mână liberă. [111] 3-3

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare“

societate pe acții în Sibiiu—Nagyszeben

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **Parteniu Cosma,**
directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca **asigurări contra focului și asigurări asupra vieții** în toate combinațiunile. Mai departe mijloace: **asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.**

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbăți de încredere ai societății.

Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

»Banca generală de asigurare« dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire, că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“
Sibiiu—Nagyszeben. Edificiul „Albina“.

(1) 47—52.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig. asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K.	5.275.798-23
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5.146.556-36
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1911	foc	127.763.744—
	viață	10.931.322—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2.520.492—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

15 120 7

Oleiu de mașină!

Aviz! Cât de curând îmi pun în lucrare Fabrica de sistem american pentru producerea oleiului de mașină.

Prima fabrică de felul acesta pe întreg teritoriul țării. Tot soiul de oleiuri pentru mașini și cilindre de toată calitatea.

Pe calea aceasta îmi ieau voie să atrag atențiunea

Consumenților de Benzin

asupra stabilimentului meu pentru

Rectificarea Benzinului,

clădit din nou și aranjat conform progreselor celor mai nouă ale tehnicii moderne. Cu ajutorul acestui aparat pot să fabric benzina de calitate primă și cel mai fin, de două-ori destilat, pentru motoare, pentru automobile, benzină pentru curățitul petelor, de mai multe calități, de cel lipsit cu totul de miros, chiar și spre scopuri de apotecă; apoi gazolin (spre scopuri de luminat), hidrur (pentru dezvoltarea gazului) extract de benzin și surogat de terpenin. Aceste produse ale mele de prima calitate, le recomand stimaților cumpărători, pe lângă un preț moderat, și un serviciu punctuos și repede.

Petrol regesc și de salon, de cel mai fin!!
Tot felul de produse petrolifere: Oleiuri pentru mișcarea motoarelor, pentru încălzirea locomobilelor și oleuri pentru unsul mașinelor!! Oleuri pentru încălzitul odăilor!!

Fabrica rafinării de petrol alui

BÁRUCH IEREMIAS

(104) 10—10

în MAROSVÁSÁRHELY.